- 1 Temmuz 1957

CAM-İŞ

Yıl: 5, Sayı 54 — 1 Haziran 1957

Her ayın 1 inde çıkar

Gayri siyasî, İçtimaî ve Meslekî Gazete

Adres: İstanbul Şişe ve Cam Sanayii İşçileri Sendikası Merkezi, Paşabahçe — (İstanbul)

Devlet Nüshası

Sahibi: İstanbul Şişe ve Cam Sanayii İşçileri Sendikası adına: LÜTFÜ AK

Fiilen neşriyatı idare eden KEMAL OKUR

Fiatı: 10 Kuruş

Cubuklu Cam Fabrikasında işçilere zamlar sağlandı

SENDİKA, İSVEREN ZAM YAPINCA İS İHTİLÂFINI DURDURDU, İŞÇİLER MEMNUN

Çubuklu İbrahim Polat ve ortaklarına ait cam fabrikasında çalışmakta olan işçilerin çıkarmış olduğu toplulukla iş ihtilâfı münasebeti ile işverenle İstanbul Şişe ve Cam Sanayii İşçileri Sendikası idare heyetinin yapmış olduğu anlaşma neticesinde 15 Mayıs 957 tarihinden itibaren meri olmak üzere işçi yevmiyelerine ve akort tarifelerine aşağıdaki şekilde zam yapılmıştır. Bu vesile ile çıkan toplulukla işihtilâfı mezkür sendika tarafından geri alınmıştır.

Bu vesile ile işverenlerin göstermiş olduğu anlayışa teşekkür ederken zamların üyelerimiz için hayırlı olmasını temenni ederiz.

IKI TARAFLI ANLAŞMAYA DAİR PROTOKOLDUR

Çubukluda kurulu İbrahim Polat ve Ortaklarına ait Şişe Fabrikası ile İstanbul Şişe ve Cam Sanayii İşçileri Sendikası idare heyeti ile aşağıdaki şartlar dahilinde anlaşmaya varıldı.

1 — İşçilere verilmekte olan primler eski prim talimatnamesi hükümleri baki kalmak üzere aşağıdaki şekilde miktarları değiştirilmiştir. Tekel ile fabrika arasında olan siparişler devam ettikçe fabrika primleri kesmemeği taahhüt eder.

2 — Ustalar yüz elli kuruş (150) prim alırlar ancak üç seneden beri devamlı olarak ustalık yapanlar İkiyüz kuruş (200) prim alırlar.

3 — Madenciler iki gruptur.

Birinci grup madenciler: Remzi Gökçe, Arif Şengülle, Şevki Bilgin, Hidayet Yılmaz, Osman Gürkan, Sadık Şenol, Hakkı Arslan, Kemal Algün ve İbrahim Yılmazdır. Bu madenciler % 35 Pursent yüz kuruş (100) Prim alırlar. Diğer madenciler ikinci grup madencidir. Bunlarda % 30 pursent ve İkiyüz kuruş (200) prim alır.

4 — Çubukçular:

Halen çalışmakta olan Çubukçular 350 Üçyüzelli kuruş yevmiye ve ayrıca Yüzelli kuruş (150) prim alırlar. Bu tarihten itibaren altı ayı dolduran çubukçular Dörtyüz kuruş (400)

(Devamı 3 üncü sayfada)

Sendikadan istifa etmek çıkar yol değil

İstanbul Sise ve Cam Sanayii İsçileri Sendikasının, kuruluş tarihi olan 947 senesinden bugüne kadar geçen müddet zarfında kaydettiği başarılar ve temsil ettiği kütleye sağladığı menfaatler gerek Türk sendikacıları ve gerekse temsil ettiği kütle tarafından inkâr edilmez bir hakikattır. Bunun başlıca sebebi idare kurullarının birlik ve beraberlik içinde çalışması ve üyelerinin de birlik ve beraberlik içinde olması idi.

Son bir sene zarfında idare heyetinde olduğu gibi işçi üyelerimiz arasında da bazı anlaşmazlıklar zuhur ettiği bunu müteakib te iki yüze yakın üyenin sendikadan istifaya kalktığı malûmdur. Burada gerek idare kurulu arasında -azda olsa- zuhur eden anlaşmazlık üzerine ve gerekse istifaya kalkışan üyeler; üzerinde durmağa değer birer meseledir.

İdare kurulu arasındaki anlaşmazlıkları şöylece sıralayabiliriz.

1 — İhtiraslar
2 — Mevki
3 — Birbirini beğenmemek

Bu üç ana mesele yüzünden idare heyetinde anlaşmazlık vardır ve devam etmektedir. Bunları kaldırmak için her şeyden evvel ihtirasları, mevki düşkünlüğünü ve birbirimizi beğenmemeği önlemek şarttır. Aksi halde her hangi bir anlaşmazlık ortadan kalkmaz ve büyür. İsim yapmış bir sendika prestijini sarsar.

Üyeler tarafından yapılan istifalara gelince:

Son yapılan işçi mümessilliği seçiminde grupların ikiye ayrılması birinci grubun baskı altında seçimi elde etmesi bitaraf işçileri olduğu gibi taraf tutan işçileri de üzmüştür. Buna tahammül edemeyen işçiler istifaya kalkmıştır.

Halbuki seçilen işçi mümessilleri ne suretle seçilirse seçilsin sendikadan istifa etmek asla doğru olmaz. Gayeye muvaffak olunamaz. Daima birlik ve beraberlikle gayelere ulaşılır. Bu da azimle, mücadele etmekle kaimdir. Birlik olalım! İhtirasları ve mevki saltanatını bırakıp işçiye nafi olmağa doğru yürüyelim. İşçi bunu bekliyor. Türk sendikacılığı bu yolda ilerler.

İşverenle yapılan faydalı toplantı

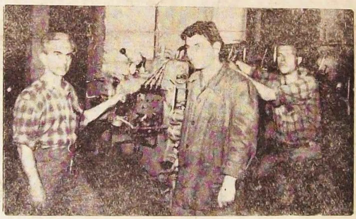
18 Mayıs 957 Cumartesi günü Umum Müdürlükle İstanbul Şişe ve Cam Sanayii İşçileri Sendikası idare heyeti ve İstanbul Şişe ve Cam Fabrikaları A. S. İşçi Mümessilleri müşterek bir yemekli toplantı yapmışlardır. Her ay muntazam olarak yapılacak bu toplantılarda işveren vekilleri de iştirak edecek işveren ve işçi münasebetleri görüşülerek karara bağlanacaktır. Toplantıda yalnız işçi dâvaları değil işverinin inkişafı için de görüşülecektir. Umum Müdür bu toplantıya çok fazla ehemmiyet vermektedir. Yapılacak aylık toplantıların işçi ve mensuplarımız için hayırlı olmasını Cenabı Allahtan temenni ederiz.

Dizel dairesi işçileri ustalar İlhami Türkayla bir arada görülmektedir

DİZEL SERVİS NİN FAYDALI ÇALIŞMASI

Fabrikanın bu en mühim teknik kısmında işçiler, diğer servislerindeki gibi feragat ve fedakârlıkla çalışıyor

Dizel dairesinden umumî bir görünüş

Paşabahçe Şişe Cam fabrikasının faaliyetlerinde büyük rolü olan servislerden biri de hiç şüphesiz dizel servisidir. Bu servisin diğer servislerin faaliyetlerinde büyük başarısı vardır. Dizel makinesi üç sene kadar evvel Almanyadan getirtilmiş ve burada montajları yapılmıştı.

Dizel servisi ustabaşısı İlhami Türkay 1328 doğumlu, evli ve beş çocuk babasıdır. Bir sene evvel iş yerimize intisab etmiş iyi bir sanatkârdır. 1928 senesinde Yeşilköy hava makinist okulundan mezun olduktan sonra Hava kuvvetlerinde Eskişehir ve Kayseri tayyare fabrikalarında, Nuri Demirağ tayyare fabrikası Tayyare tecrübe makinistliğinde, Havayolları ıcucu makinistliğinde, yağ ve gübre fabrikaları dizel baş makinistliğinde elektrik fabrikaları dizel elektrojen grupları baş makinistliklerinde 30 senelik meslek hayatında benzin ve dizel motörlerinde geçmiştir.

Ustabaşı İlhami Türkay'ın servisinde 3 posta başı,

(Devamı 3 üncüde

YENİ İŞÇİ MÜMESSİLLERİ GAYELERİNİ İZAH EDİYOR

Mümessiller, sendika ile işbirliği yapmanın faydalarına işaret ediyor, bunu zarurî buluyor

4 Nisan 957 tarihinde yapılan işçi mümessili seçiminde Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A. Ş. İşçi Mümessilliğine seçilen 5 İşçi Mümessili Hasan Türkay, Cemil Gider, Yusuf Görmüş, Cemal Altınay ve Aziz Kura ile Cam-İş Gazetesi yazı işleri ailesinin yapmış olduğu röportaj aşağıya çıkarılmıştır.

İşçi Baş Mümessili Hasan Türkay:

Sual — Kaçıncı defa işçi mümessilliğine seçiliyorsunuz?

Cevap — 947 senesinden beri işçi mümessiliyim.

Sual — Kaçıncı defa işçi baş mümessili seçildiniz?

Cevap — Altı seneden beri işçi Baş Mümessiliyim.

Sual — İstanbul Şişe ve Cam Sanayii İşçileri Sendikası idare heyetinde vazife aldınız mı?

Cevap — 947 senesinde kurulan sendikanın ilk genel kurul kongresinde idare heyetine seçildim. Arkadaşlarımla yaptığımız vazife taksiminde Veznedarlığa, ikinci defa yapılan kongrede Başkan vekilliğine, badema sendika Başkanlığına ve son olarak ta sendika idare heyeti âzalığına getirildim.

Sual — İşçi Mümessili olarak temsil ettiğiniz işçiye ne gibi faydalar temin etmek arzusundasınız?

Cevap — İşçi Mümessili olarak onseneden beri birbirinden mühim olan vazifeler görmüş bir işçi olarak temsil ettiğim işçilerin biraz daha iyi yaşamalarını

(Devamı 4 üncü sayfada)

... ustası İhsan Bilen işbaşında görülmektedir.

İKTİBASLAR :

TÜRKİYE İŞ İHTİLÂFLARININ TARİHÇESİ VE BUGÜNKÜ DURUMU

Avukat
Sedat Toydemir

Giriş :

Bir içtimaî nizam ve bir zihniyet olarak kapitalizmin cemiyetlere hâkim olmaya başlaması ve bilhassa bu yeni içtimaî - iktisadi teşkilâtın 18 ve 19 uncu asırlarda esaslı olarak yerleşmesi üzerine bu yeni nizama uyan yeni sınıfların doğmasına sebep olmuştur. Bu günün modern cemiyeti nin ve devletinin mukadderatını tayin eden bu sınıflar malûm olduğu üzere müteşebbisler, müstahdemler ve işçilerdir [1].

Kapitalizm ticaret sahasında kaldığı müddetçe bu sınıflar arasında teşkilâtlı ve şuurlu ihtilâflar da olmamıştır [2]. Fakat sanayi kapitalizminin zuhuru ve birçok teşebbüslerin ticarî sahadan snayi sahasına intikal etmesi neticesinde bir fabrika sanayiinin doğmasına ve kapitalist nizamın hakikî ecirleri olan işçi sınıfının yavaş yavaş şuurlanması ile fabrika sanayiinin t e v l i t ettiği büyük içtimaî meseleler yanında müteşebbisler le bu sınıf arasında bitmez ihtilâf mevzularının ve iş mücadelelerinin doğmasına sebep olmuştur. Konuşma mevzuumuz mer'i iş hukukunun tatbiki dışında kalan bu gibi menfaat ihtilâflarının nevileri ve hal şekilleri olacaktır.

Yabancı memleketlerde :

İş mücadelelerinin Avrupa milletleri içinde evvelâ sanayileşen İngiltere 19 uncu asrın ilk yarısında iş emniyeti ve işçi sağlığı şartlarını ıslâh maksadı ile yapıldığını görüyoruz [3]. Almanya ise 1871 - 1873 seneleri arasında şiddetli iş mücadelelerine sahne olmuştur. Bu mücadelelerde en kat'î ve umumiyetle başvurulan vasıta grev ve lokavttır. Orta çağlarda n kalma koalisyon yasaklarının 1824 yılında İngilterede, 1896 da Almanyada ve 1884 de Fransada kaldırılarak sendika kurma hakkı ile birlikte bu haktan ayrılmasına imkân bulunmayan grev hakkının da tanınması ile iş şartlarının ıslâhı için teşkilâtı olarak açık iş mücade'eleri başlamıştır. Zamanla işçiler olgunlaşıp sendikalar zenginleştikçe işçiler taleplerinin işverenler tarafından reddi halinde sarıldıkları grev silâhını rastgele kullanmaktan vaz geçerek başka metodlar aramak lüzumunu hissetmişlerdir [4]. İşverenler tarafından iyi karşılanan bu arzu üzerine karşılıklı müzakereler devri açılmıştır. İhtilâfların muslihane bir şekilde halli çarelerinin aranması ve bu hususta teşebbüse geçilmesi gene ilk defa İngilterede olmuştur. İlk tahkim ve uzlaştırma büroları İngilterede kurulmuştur [5].

İngilterede 1800 yılında neşredilen bir kanunla pamuklu mensucat sanayi'inde çalışan işçilerle "ustalar" arasında ücret ihtilâflarının, tarafların tayin edecekleri iki hakem vasıtasiyle halli cihetine gidilmiştir. Bu kanuna göre, iki hakem bir uzlaşma temin edebilirlerse tarafların bu anlaşmaya riayetleri mecburidir. Şayet bir uzlaşma temin edilemezse bu taktirde ihtilâf Sulh Hâkimine intikal edecektir. 1824 senesinde bu sistem umumileştirilerek bütün iş hayatına tatbik edilmek istenilmiştir. Ancak bu gaye ile neşredilen kanun 1896 senesine kadar tatbik kabiliyeti bulamamış ve fakat 1836 senesinden itibaren ihtiyarî tahkim müessesesi rağbet bulmaya başlamıştır. Bu ikinci tahkim müessesesinde hakemlik vazifesi tarafların mümessillerine, yani işveren temsilcileri ile işçi sendikaları temsilcilerine verilmiştir. Tahkim bürosu ayni zamanda iş mahkemesidir. 1860 yılında İngilterede Nottingham şehrinde patlak veren büyük grev üzerine fabrikaör ve Parlamento âzası olan Mundella namında bir zat ihtilâfların sulh yolu ile halli için 10 işçi ve 10 işveren temsilcisinden teşekkül eden bir tahkim müessesesi kurmuştur. Bu tahkim sistemi İngilterede çok taammüm etmiştir [6]. Mundellanın tahkim meclisi üç ayda bir toplanan ve âzaları fahrî çalışan bir hakem heyeti ve aynı zamanda İş Mahkemesi halini almıştır.

İngilteredekine benzer bir inkişafı Almanyada da görmek mümkündür. 1870 yılından itibaren muhtelif sanai kollarında hususî hakem heyetleri iş ihtilâflarını sulh yolu ile hallederek müsbet neticeler vermiştir. Ancak bu hususî hakem heyetleri işçiler tarafından pek hoş karşılanmamış ve mukavemet görmüştür. Almanyada ilk resmî tahkim ve uzlaştırma sistemi 1890 senesinde 1869 tarihli Sanayi Kanununun tadili ile kurulmuştur. Mezkûr kanun tadilâtı ile sanayi mahkemesine ayni zamanda tahkim ve uzlaştırma heyeti vazifesi de verilmiştir. Fakat buradaki tahkim ihtiyarîdir. Hâdiseye ancak tarafların müracaatı üzerine müdahale edilebilir. Mahkeme reisi ayni zamanda hakem heyeti reisidir. Hakem heyetine aynı sayıda işçi ve işveren mümessili iştirak eder. Hakemler uzlaştırma teşebbüsünden sonra ekseriyetle karar verirler. Kararlara riayet mecburiyeti yoktur [7].

Memleketimizde :

Memleketmizde sanayi işçiliği sahasında ilk iş ihtilâflarına maden işçileri arasında rastladığımız gibi ilk tahkim sistemine de gene bu iş kolunda tesadüf ediyoruz [8]. Fakat bugünkü mânası ile ilk iş ihtilâfı ve neticesinde ilk grev 1906 senesinde İstanbulda reji tütün amelesi tarafından yapılmıştır. Zabıtanın müdahale ettiği ve mürettiplerinin tevkif edilmesi ile neticelenen bu grev muvaffak olamamıştır [9].

Memleketimizde iş ihtilâflarının hal şeklini tesbit ile ilk defa grev hakkını bazı şartlarla kabul eden kanun 1909 senesinde meriyete giren Tatil Esgal Kanunudur. Tatil Esgal Kanunu iş ihtilâflarının halli hususunda bir uzlaşma temin edilemediği takdirde grev hakkını tanımaktadır. Bu kanuna göre ihtilâf çıkaran işçiler üç murahhas intihab ederler. Bu murahhaslar iki nüsha olarak hazırlanan istida ile ihtilâfı hükûmet merkezinde Ticaret ve Nafıa Nezaretine, taşrada en büyük mülkiye âmirine sebepleri ve mahiyeti ile etraflı olarak bildirirler. Nezaret veya mülkiye âmiri üç gün içinde arzuhalin bir nüshasını işverene tebliğ eder. İşveren ise bir hafta zarfında üç murahhas tayin ederek Nezarete malûmat verir. İşveren bu müddet zarfında murahhas tayin etmezse işçi taleplerini bilâkaydüşart kabul etmiş addolunur. Bu müddet içinde Nezaret de bir memur tayin eder. Bu memur üç işçi ve üç işveren temsilcisinden teşekkül eden uzlaştırma heyetini toylantıya çağırır. Taraflar ittifakla bir uzlaşmaya varırlarsa ihtilâf halledilmiştir. Bu taktirde memur anlaşmayı tevsik eden zabıt varakasını tastik eder. Anlaşma temin edilemezse işçiler grev yapmakta serbesttirler. Şu halde taraflar anlaşmaya varamadıkları taktirde işçiler en az ihtilâfın zuhurundan 10 gün sonra grev yapabileceklerdir.

Tatili Esgal Kanunun tedvinine sebep olan hâdiseler :

Meşrutiyetin ilânı üzerine hürriyet havasının ilk tesiri ile olacak bütün imparatorluk dahlinde yer yer grevler patlak vermiye başlamıştır. Fırıncılardan münakalât işçilerine kadar bütün iş sahasına yayılan bu grevler çok defa iktisadî sebeplerle yapılmış olmakla beraber, bazan siyasî maksatlarla yapılmış ve Bulgaristan İmaretimizdeki demir yollarında olduğu gibi siyasî mahiyet te iktisap etmiştir. 1908 senesi Ağustos ve Eylül ayları Osmanlı İmparatorluğunda adeta iş ihtilâfı ve grev ayları olmuştur.

1908 senesinin Ağustos ayında İstanbul Tramvay işçileri ücret tezyidi talebi ile grev tehdidinde bulunmuşlar ve neticede 10 Eylülde grev patlak vermiştir. Bu ihtilâfa İttihat ve Terakki Cemiyeti aracılık yapmış ve yevmiyeler maaşa çevrilerek 70 kuruş zam yapılmış ise de işçiler direktör Perdikaris de işten uzaklaştırılmadıkça greve son vermiyeceklerini bildirmişlerdir [10]. Tramvaycıların ihtilâfı devam ederken Ağustos ayı içinde reji amelesi (tütün işçileri) ücretlerinin arttırılması talebi ile grev yapmışlar ve talepleri kabul olunmuştur. Ayni ay içinde Anadolu Demiryolları müstahdemini işveren müessese ile ihtilâfa girmişlerse de grev teşebbüsü yarım kalmış Zaptiye Nazırının nasihatı ile işlerine avdet etmişlerdir [11]. Bu ihtilâfın İsviçreli ve Fransız personelinin Almanlara karşı bir sabotaj hazırladıkları şayiası da ortaya yayılmıştır. İhtilâf her ne kadar yatırılmış ise de 22 Ağustosta ücret tezyidi talebi ile tekrar ortaya çıkmış ve 14 Eylülde grev ilân edilmiştir. Şirketin Berlindeki merkezi grevcilerin taleplerini kabul etmemekte ısrar ettiğinden grevcilerin avukatı Sadrazamla bir saat süren bir görüşme yapmış ve bunun üzerine Anadolu hattının Ankara Mukavelenamesinin 12 nci maddesi mucibince Devlet tarafından işgali hükûmetçe talep edilmiştir. Bu talep karşısında şirket grevcilerin hakkını teslim ederek greve son verilmiştir [12]. Grev dört gün sürmüş, hükûmetin müdahalesi büyük tezahürata sebep olmuştur.

Anadolu hattı greviinn bittiği gün, yani 18 Eylül 1908 tarihinde Rumeli Şimendiferleri grevi başlamıştır. Bu ihtilâf çok şümullü olmuştur. Rumelideki bütün demiryollarımıza sirayet etmiş grev dolayısiyle Avrupa postası Köstence üzerinden gönderilmiştir [13]. Bulgaristan hattındaki işçilerin mümessilleri de müzakerelere iştirak etmek üzere İstanbula gelmişlerdir. Müzakereler devam ederken grevciler bir askerî trenin hareketini temine muvafakat etmişlerdir. Grev 21 Eylülde murahhasların bir kısmının kabul ettiği bir anlaşma ile sona ermiştir. İşçi murahhaslarının bir kısmı bu anlaşmaya muhalefet ettiklerinden Zaptiye Nezareti bir beyanname neşrederek işe başlamıyan işçilere başka şirketlerde de iş verilmiyeceğini bildirmiştir [14]. Bu anlaşma ile ücretlere dereceli olarak zamlar yapılmıştır. Ancak grev üzerine demiryolunun Bulgaristan kısmında Türkiyeye ait olan tesislerini, grevi Türk Hükûmeti çıkardı iddiası ile cebir ve şiddet kullanarak işgal etmiş olan Bulgar demiryolu askerleri Bulgar Hükûmetinin emri ile şirkete teslim etmemişlerdir. Bulgar Münakalât Nazırı grev esnasında grev kaideleri hilâfına Türk Hükûmetine ait askerleri sevk için askerî tren işleten bir şirkete ve memurlarına demir yollarını tesli medemiyeceğini bildirmiştir [15]. Avusturya, Almanya ve Fransa protesto ederek müdahale etmelerine rağmen Bulgarlar bu hâdisede İmaretin ve Bulgarların menfaati mevzuubahis olduğundan bu hususların doğrudan doğruya işletme hakkına sahip şirketle görüşüleceği ve herhalde şirketin hakkının verileceği beyanı ile hattı terketmişlerdir [16]. Görülüyor ki, Bulgaristanın kastı Türkiyeye ait olan bu demiryollarını almaktır. Bulgaristan çıkan fırsattan gayet iyi istifade etmesini bilmiş ve belki de kendi hudutları dahilindeki grevi teşvik etmiştir.

1908 senesi Ağustos ayında İzimrde tramvay işçileri mesai saatlerinin günde 10 saate indirilmesi ve ücretlerine zam yapılması talebi ile grev ilân etmişlerdir. Ayni tarihte Aydın demiryolları işçilerinin grevleri büyük karışıklıklara sebep olmuştur [17]. Bunlardan başka Selânikte, demir yolu işçileri grevi, sigara kâadı fabrikası işçileri grevi, havagazı işçileri grevi, deri mağazaları işçileri grevi, reji tütün işçileri grevi, şekerciler ve tranvay işçileri grevi, fırın amelesi, muhtelif dükkânlar işçileri, tuğla fabrikası işçileri grevleri patlak vermiştir [18]. Bulgarların Selâniğe gezmeye gelmesini protesto maksadı ile lokanta ve gazino garsonları da bir grev yapmışlardır [19]. 1908 senesi Eylül ayında İdareyi mahsusa vapurları idaresinin Bahriye Nezaretinden alınarak müstakil bir idare kurulması yhut Nafıa Nezaretine bağlanması talebi ile müstahdemin grev tehdidinde bulunmuşlardır [20]. İstanbulda Eylül ayı içinde matbuat işçileri de grev yapmışlar ve Beyoğlu tarafından bazı gazeteler bir iki gün intişar etmemiştir [21].

Grevlerin bu şekilde bütün memleket içine yayılmasının hükûmeti bazı tedbirler almaya sevkedeceği tabiidir. Esasen matbuatta da iş ihtilâflarının halli hususunda bazı kaideler vaz'ı lüzumuna dair yazılarintişar etmiye başlamıştır [22]. Bu havanın Tatili Eşgal Kanununun neşrine âmil olduğu şüphesizdir. Nitekim, bu kanunun hazırlanmasına 1908 Teşrinievvel ayında derhal başlanmıştır. Bu Kanun 1909 senesi Temmuz ayında Mecliste son müzakereleri yapılırken bir protesto grevine sebe polmuştur. Çünkü

(Devamı 4 üncü sayfada)

[1] Bk. Ord. Prof. G. Kessler, İçtimaî Siyaset, S. 16. İstanbul 1945.

[2] Bk. Ord. Prof. G. Kessler, adı geçen eser, S. 20.

[3] Bk. Ord. Prof. G. Kessler, adı geçen eser.

[4] Bk. Joh. Feig: Schlichtungswesen, "HandGörterbuch der Staatswissenschaften" içinde, 4. Auflage.

[5] Bk. J. Feig; adı geçen

[6] Bk. J. Feig: adı geçen eser.

[7] Bk. J. Feig: adı geçen eser.

[8] Bülent Nuri Esen, Türk İş Hukuku, S. 142.

[9] Sabah Gazetesi, 15 Ağustos 1908.

[10] Sabah Gazetesi, 13 Ağustos 1908.

[11] Sabah ve İkdam Gazeteleri, 13 Ağustos 1908.

[12] Sabah Gazetesi, 16 - 17 Eylül 1908.

[13] İktam Gazetesi, 18 - 20 Eylül 1908.

[14] İktam Gazetesi, 22 Eylül 1908.

[15] İktam Gazetesi, 24 Eylül 1908.

[16] İktam Gazetesi, 26 Eylül 1908.

[17] Sabah Gazetesi, 2 Eylül 1908.

[18] İktam Gazetesi, 10 Eylül 1908.

[19] Sabah Gazetesi, 15 Eylül 1908.

[20] Sabah Gazetesi, 15 Eylül 1908.

[21] Sabah Gazetesi, 18 Eylül 1908.

[22] Sabah Gazetesi, 15 Eylül 1908.

Demir hakkında

Tabiatta saf halde bulunmıyan demir, sanayide aynı halini muhafaza eder. Sanayi için sonsuz faydaları ve kullanma yerleri olan demir bu mümtaz mevkiini terkibine giren diğer elementlere de borçludur.

Demir Filizleri: Her madenin istihsaline yarıyan ve topraktan çıkarılan tabii cevherlere Delementin filizi denir. Demir filizleri içerisinde en mühimleri şunlardır:

a) Magnetit (FeO + FeO veya FeO yahut Fe (FeO)2). Siyah mavimtırak renktedir, magnetik hassası vardır. Güç erir.

b) Hematit veya kantaşı (FeO) sıcaklığı iyi iletir, tabii billurları metalik parlaklıktadır. Parlatılmış yüzeyleri demir boznu andırır. Kaba yüzeyleri kan kırmızısı rengindedir. 1400 derecede erir.

c) Pirit (FeS) Pirinç sarısı rengindedir. Demir imalinde kullanılmaz. Elektriği iyi iletir. Isıtılınca kükürt verir. Asit sülfirik imaline yarar.

Teknik Demirin elde edilmesi: Hemen şunu söylemek icap eder ki, demirin elde edilmesi biribirinden farklı iki safha arzeder. Birinci safhada demir filizlerinden tecrit edilip, ham şekle (Pig demiri) dönüştürülür. İkinci safhada da ham demir temizlenerek örs demiri ve çelik yapılır.

Ham demir imali: Ham demir yüksek fırın denen tesislerde elde edilir. Fırının, şekli tabanları biribirine yapışmış iki koniyi hatırlatır. Fırın, ateş tuğlası adı verilen hususi terkipteki (MgO.SiO.AlO.FeO) maddelerle bina edilir. Bu tuğlalar 2000 derece sentigırata mukavimdirler. Fırın, yukarıdan aşağıya doğru altı bölüm arzeder.

1 — Ağız kısmı: Yüksek fırının en üst yeridir. Gazlar buradan çıkar. Bu mevkide hararet 200-250 derece civarındadır.

2 — Küp kısmı: Fırının tam ortasına raslar. Burada sıcaklık 6000° kadar yükselir.

3 — Karın kısmı: İsminden de anlaşıldığı gibi fırının en geniş bölümüdür. Hararetti 800°C dır.

4 — Durak kısmı: Kısmen erimiş ham demirin beklediği yerdir. 1400-1600°C dır.

5 — İş yeri: 1600°C kadar ısınmış olan bu sahada ham demir tamamen erimiş haldedir.

6 — Pota kısmı: Fırının altına isabet eden yerdir. Erimiş yani mayi haldeki demirle köpüz burada toplanır. Bu bölümde mayi demiri ve köpüzü akıtmaya mahsus iki delik vardır.

Fırının ağzından çıkan 200-300°C daki yanıcı gazlar, reküparetörlerde yakılarak 800°C ye kadar bir ısı elde edilir. Bu sıcaklıkla fırına yakıcı olarak gönderilen hava ters akım prensibine göre ısıtılır. Reküperatörler iki tane olup münavebe ile çalışırlar.

Fırın nasıl ve ne ile doldurulur?: Fırın üsten doldurulur. Yumruk büyüklüğünde ufalanmış kok kömürü ve demir filizi ayrı ayrı tabakalar halinde fırına yerleştirilir. Demir filizi ve kok tozlu ise tuğlalar halinde presse edilmeleri icap eder. Aksi halde bu tozlar fırını tıkıyarak infilaklara

(Devamı 4 üncü sayfada)

ŞİŞE VE CAM İŞÇİLERİNİN KUZU BAYRAMI İYİ GECTİ

Umum Müdür 33 işçiye ikramiye verdi, bunlar randımanlı çalışmış, montajda başarı göstermiş ve müsbet fikirler ileri sürmüşlerdi

Her sene işçi ve mensuplarımızın kutlulamakta olduğu ananevi kuzu bayramı 19 Mayıs 957 Pazar günü Sultaniye çayırında binlerce halkın iştirakı ile kutlanmıştır. Kuzu bayramının neşe içinde kutlanması için onbeş günden beri hazırlık yapılmakta idi. Program gereğince tam saat onda Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A. Ş. Umum Müdürü sayın Dr. Şahap Kocatopçunun açış nutkunu müteakib eğlence ve gösterilere geçilmiştir. Kısa bir konuşma yapan umum Müdür söze başlıyarak kutlamakta olduğumuz kuzu bayramımızın önemini ve bir tesadüf eseri olarak ta 19 Mayıs 1919 Gençlik ve Spor bayramına tesadüf edilişi dolayısı ile 19 Mayisin ehemmiyetini belirtir şekilde veciz bir konuşma yapmıştır. Umum Müdürün konuşmasından sonra tekaütlerin maçı yapılmıştır. Diğer senelere nazaran bu seneki program daha zengin ve daha fazla alâka çekici oldu, binlerce Beykoz ve Paşabahçeliler güle güle eğlenmişlerdir.

Programa ilâveten bir de ikramiye tevziatı vardır. Müessese 33 kişiye para ikramiyesi tevzi etmiştir. Verilen ikramiyeler üç esas üzerinden olmuştur:

1) 956 yılı içinde randımanlı ve iyi çalışanlar

2) Yeni makinelerin montajında başarı gösterenler

3) Sevki idare elemanları toplantısında iyi fikir ler ileri sürenler.

Para ikramiyesi alan işçilerimiz şunlardır.

Abdurrahman Özcan 41.95 Tahsin Karaca 105.73 İsmet İlgaz 42.30 Paşa Elbaş 42.30 Remzi Turan 84.60 Ahmet Bulunur 62.90 Şükriye Kolip 42.30 Dursun Berber 16.92 Ömer Tuğlu 16.92 Teknisyen Fazlı Çetinkaya 63.43 Münif Peker 63.43 Hasan Ak 42.30 Hasan Küske 20.98 Hayrettin Akçınar 209.45 Çerniski 126.90 Hayri Turan 126.90 Aziz Kura 84.60 Hilmi Hilâl 42.30 Recep Duyar 42.30 Hayri Akgül 63.43 Recep Uluışık 42.30 Zekeriya Sohterik 84.60 Celâl Saran 62.88 İhsan Bayhan 84.60 Halil Kahraman 84.60 Hasan Acar 126.90 Teknisyen İbrahim Gökçe 169.20 teknisyen Lakova 787.70 Kenan Çobanoğlu 126.90 İbrahim Eral 125.80 Adil Karamil 126.90 Halit Çakır 42.30 Teknisyen Hakkı Altınay 169.20 ayrıca mesaileri yazı ile geçen Disiplin Kurulu Başkanı Halis Dirime Teknik müşavir Fethi Arman İşçi Baş Mümessili Hasan Türkay İşletme Şefi Avni Kahyaoğlu Laborant şefi Hüsün Uray ve Sendika Başkanı Lütfü Ak'ada birer dolma kalem hediye etmiştir.

956-957 lig maçlarında şampiyon olan Paşabahçe Gençlik kulübüne de birer düzine bardak hediye edilmiştir. Umum Müdürün bu hareketi halk arasında büyük memnuniyet uyandırmıştır.

Umum Müdürün ikramiye tevziatını müteakip İstanbul Şişe ve Cam Sanayii İşçileri Sendikası da Hakkı Altınay ve Nevzat Şekere birer altın madalya hediye etmiştir. Sendikanın verdiği madalyalar Hakkı Altınay ve Nevzat Şekerin uzun yıllar sendika Başkanlığı ve Başkan vekilligi yapmaları ve işçi dâvalarında gösterdikleri başarıdan dolayı taltif edilmişlerdir.

Dizel servisinin faydalı çalışması

(Baştarafı 1 inci sayfada)

bir de yardımcısı vardır. Servis ustabaşısı İlhami Türkay'a dizel motörlerinin faaliyetleri hakkında sorduğumuz suale şu cevapları vermiştir:

"— Servisim, fabrikanın en mühim kısımlarından biridir, halen faal durumda 500 HP. takatinde 500 devirli iki zamanlı V tipi bir dizel elektrojen grupu vardır ki şehir cereyanı kesildiğinde faaliyete geçmekte fabrikanın bir kısım elektrik ihtiyacını karşılamaktadır. Bütün elektrik ihtiyacımız için ayni takatte bir dizele daha ihtiyacımız vardır. Bu iki dizel paralel olarak çalıştığı zaman bütün kısımlara cereyan verebilir. Dizel servisinde yalnız dizel işi değil, gördüğünüz gibi 7 adet kompresör var ve bu kompresörler daimi olarak çalışır. İmalât servislerine hava verirler, otomatik pres, Şkoda feederler, göble kısmı hava ihtiyacını dizel servisi temin eder. Bu 7 kompresörden en mühimleri olan 2 adedi İngersol Ran Amerikan kompresörü bazı aksamının noksan oluşundan gayri faal durumdadır, yakında gelecek olan noksan kısımları takıldıktan sonra yalnız bu 2 kompresör fabrikanın hava işini halletmiş olacaktır. Faaliyette olan 5 kompresör mütemadi çalışmakta, tabiî yedekleri olmadığından bunları esaslı revizyona tabi tutamamaktayı temenni ederim yakında Amerikan kompresörleri çalışır, biz de diğer kompresörlerin revizyonlarını rahat rahat yaparız."

Dizel servisinin çalışma tarzı hakkında sorduğumuz suale de İlhami Türkay şu cevabı vermiştir:

"— Serviste vardiyeci olarak 3 eleman var. Bir de yardımcım, vardiyacılardan Rafet Er 1929 doğumlu, evli ve 3 çocuk babasıdır, Nusret Onak 1933 doğumlu bekârdır, Hasan Karacan 1933 doğumlu bekâr, yardımcı Mehmet Elmas 1330 doğumlu evli ve 1 çocuk babasıdır."

Arkadaşlarının mesaileri hakkında sorduğum suale de Ilhami Türkay:

"— Bu arkadaşlar her bakımdan dürüst, çalışkan vazifelerini müdriktirler. Servisimizde görmüş olduğunuz intizam ve temizlik her zaman bu şekildedir. Kendilerini mesleklerinde yetiştirmek ve müesseseye daha nafi olabilmeleri için elimden gelen gayreti sarfetmekteyim, yalnız şahsımı ilgilendiren şu konuya da temas etmek mecburiyetindeyim; Evvelce de arzettiğim gibi dizel servisi çok mühim ve mes'uliyetli bir kısım olduğu ve bu mes'uliyeti omuzlarımda taşıdığım şimdiye kadar her verilen işi muvaffakiyetle başardığım halde saat ücretim yalnız 190 kuruştur, yalnız bir tek kusurum var fabrikaya yeni girmiş olmam, doğrusu bugün elime geçen para ile 6 nüfuslu aile efradımı geçindirememekteyim.

CAM-İŞ muhabirimiz işçi arkadaşlarımızın işlerinde muvaffakiyetler temenni ederek servisten ayrılmıştır.

SENDİKA'm

10 Şubatta seçilmiştir heyetin
Bilen bilir senin asıl kıymetin
İşçilere taksim olur nimetin
Türkiyede örnek oldu Sendikam.
Uğur versin yeni gelen heyetler
Birbirine müsavidir niyetler
İşçilerin lehinedir gayretler
Türkiyede örnek oldu Sendikam.
Makine Kimya'dır asıl temelin
Daim yükselmektir senin emelin
İşçimizle eli ele verelim
Türkiyede örnek oldu Sendikam.
İşçilerin dert ortağı yuvasın
Amin diyen dillerine duasın
Dünyalar durdukça sen de durasın
Türkiyede örnek oldu Sendikam.
Seni öğmekte ben haklıyım haklı
İçinde kıymetli cevherler saklı
Verilsin işçiye tanınan hakkı
Feragata örnek oldu Sendikam.
Ne kadar öğersem yine az gelir
Kem sözlüler elbet sana vız gelir
Bu kış devam etmez bir de yaz gelir
Kanunlar arşivi örnek Sendikam.
MEHMET VARIŞLI'yım öğerim seni
Oturmuş heyetler hepsi de yeni
Gizli işin yoktur hepsi âleni
Türkiyeye örnek oldu Sendikam..

KIRIKKALE MAKİNE ve KİMYA İŞÇİLERİ SENDİKASI KATİBİ
MEHMET VARIŞLI

DOKOR HOCAMIZ

CAM-İŞ gazetemizin 53. sayısında dekor servisi reportajında gelecek sayımızda dekor servisi ustabaşısı İhsan Bilen'in servisinden bahsedeceğimizi okuyucularımıza bildirmiştik.

İhsan Bilen 1318 doğumlu evli ve iki çocuk babasıdır. 936 senesinde Adnan Berkay tarafından Almanyadan çağırılarak memleketimize Dekorculuk babında bir çok yenilikler ilâve etmiştir.

20 sene Almanyada sitaj görmüştür. İyi bir Kristal öğretmenidir. Bugüne kadar ikiyüze yakın talebe yetiştirerek sanayiimizde dekor ve kristal üzerinde yapılan çalışmalarda nazım rolü oynamıştır.

İşyerinden çok memnun olduğunu ve yetiştirdiği talebelerle iftihar ettiğini izhar etmiştir.

"Memleketimiz sanatında bir yenilik ilâve edebilirsem kendimi bahtiyar addederim,, demiştir. Kendisine teşekkür ederek servisten ayrıldık.

YENİ İŞÇİ MÜMESSİLLERİ

Çubuklu İbrahim Polat ve ortaklarına ait cam fabrikasında yapılan işçi mümessilliği seçiminde Hilmi Han, Mehmet Göçmen ve Mehmet Abalı seçilmiş olup kendi aralarında yapılan baş mümessillik seçiminde Mehmet Göçmeni işçi baş mümessilliğine seçmişlerdir.

CAM-İŞ: İşçi mümessili arkadaşlarımızı tebrik eder temsil ettikleri kütleye hayırlı ve nafi olmalarını dileriz.

İŞÇİ ARKADAŞ

BU GAZETE SENİN ÖZ MALINDIR.

BUNDAN İSTİFADE ETMESİNİ BİL.

İSTANBUL ŞİŞE VE CAM SANAYİİ İŞÇİLERİ SENDİKASINA ÜYE OL.

VERECEGİN AİDAT SENİN İSTİKBALİNİ GARANTİ EDER.

Neticelenmesi beklenen bir iş ihtilâfının durumu

Kartaltepe Cevdet Donat ve Şürekâsına ait cam fabrikası işçilerinin onbeş ay kadar evvel çıkarmış oldukları toplulukla iş ihtilâfı il hakem kurulu kararından çıkmış olup verilen zamların az olduğunu ileri sürerek İstanbul Şişe ve Cam Sanayii İşçileri Sendikasının yüksek hakem kurulu nezdinde yapmış olduğu itiraz henüz bir karara bağlanmamıştır. Yüksek hakem kurulunun kararını Kartaltepe işçileri sabırsızlıkla beklemektedir.

İşyerinin intizamsızlığının düzelmesi için işçi mümessillerinin işverene yaptığı müracaat müsbet netice vermediğinden işçi mümessilleri durumu Bölge Çalışma Müdürlüğüne aksettirmiş olup netice çıkmadığından işçiler üzüntü duymaktadır.

ÇUBUKLU CAM FABRİKASINDA İŞÇİLERE ZAMLAR SAĞLANDI

(Baştarafı 1 inci sayfada)

yevmiye ve yüzelli kuruş (150) prim alırlar.

5 — Soğutmacılar:
Mustafa Karayol
Mustafa Arasal
Sadık Aydın

6 — Gazcılar:
Hilmi Han
Mehmet Aşık
Esat Göz

7 — Meydancılar:
Musa
Nazmi
Hüseyin

Eski yevmiyeleri	Zamlı yevmi:	Prim
390 —	450 —	150
390 —	425 —	175
390 —	425 —	175
640 —	725 —	—
610 —	650 —	—
610 —	650 —	—
550 —	600 —	—
550 —	600 —	—
500 —	600 —	—

8 — Tiryaj ve Cam yıkamada çalışan bilumum kadın ve kızların bu günkü yevmiyelerine Elli kuruş (50) zam yapılır.

9 — Kalıpçılar günde yüzelli kuruş (150) prim alırlar.

10 — Aşağıda yazılı kalıpuarın hizalarında gösterilen miktar zam yapılır.

a) 150 gr. guroleş Su. 1.25 den 1.75 e iblâğı

b) 10 gr.dan 100 gr.ma kadar 1 kuruştan 1.5 kuruşa iblâğı

c) Kinforsin şişesi 2.5 kuruştan 2.75 e iblâğı

d) Kinforsin kapağı 1 kuruştan 1.5 kuruşa iblâğı

e) 125 gr. M. Tozul 1.25 den 2 kuruşa iblâğı

f) 175 gr. M. Tozul 1.5 kuruştan 2 kuruşa iblağı

g) Bilumum 200 gr. şişeler 2 kuruştan 2.5 kuruşa iblağı

11 — İşbu anlaşma 15 Mayis 957 tarihinden itibaren yürürlüğe girer

12 — İstanbul Şişe ve Cam Sanayii İşçileri tarafından çıkarılmış olan toplulukla işihtilâfı sendika tarafından geri alınır. Mezkür sendika tarafından Bölge Çalışma Müdürlüğüne yazı ile bildirilir.

13 — Bilumum akort tarifelerinin bir sureti işyerine ve bir sureti de İstanbul Şişe ve Cam Sanayii İşçileri Sendikasına verilir.

14 — İşbu protokol İşveren ve İstanbul Şişe ve Cam Sanayii İşçileri Sendikası işihtilâfı komisyonu tarafından tanzim ve kabul edilerek imza altına alınmıştır.

İŞVERENLER
İşveren İşveren İşveren
SENDİKA TEMSİLCİLERİ ve İHTİLAF KOMİSYONU
Fethi Ünal Hasan Türkay
Lütfü Ak

Gemi Adamlarının kongresi yapıldı

18 Mayis 957 Cumartesi günü saat 18.30 Eminönü öğrenci lokalinde Türkiye Gemi Adamları Sendikasının yıllık kongresi kalabalık bir delege huzurunda ve İstanbul sendikacılarının iştirakı ile yapılmıştır. Kongrede delegeler bir çok işçi meselelerine temas etmişlerdir. Olgun bir hava içerisinde nihayete eren kongrede yapılan idare heyeti seçiminde Genel Başkanlığa Rüştü Güneri seçilmiştir. Yeni idare heyetine başarılar dileriz.

İşten çıkartma

Topkapıda kurulu Seramik ve Mozayik Cam fabrikası işçi mümessillerinden Kasım Ağtaş'ın işine işveren nihayet vermiştir. Hiç bir sebep yokken işine nihayet verilen işçi mümessili Kasım Ağtaş durumu Bölge Çalışma Müdürlüğüne aksettirmiş olup netice merakla beklenmektedir.

Acı bir ölüm

Uzun yıllardan beri fabrikamız kahveciliğini yapmakta olan ve herkes tarafından sevilen Baba diye çağırılan Hüsnü Baba 17 Mayıs 957 Cuma günü Hakkın rahmetine kavuşmuştur. Ölümü ile bütün sevenlerini büyük bir üzüntüye sevk eden Hüsnü Babaya Cenabı Allahtan rahmet dilerken kederli aile efradına baş sağlığı dileriz.

YENİ İŞÇİ MÜMESSİLLERİ GAYELERİNİ ZAH EDİYOR

(Baştarafı 1 inci sayfada)

temin etmek maksadı ile sosyal sahada olsun ücretlerle alâkalı meselelerde olsun fayda sağlamaktan başka bir gayem yoktur. Temsil ettiğim kütleye bir fayda sağladığım gün kendimi dünyanın en bahtiyar işçisi telâkki ederim.

Sual — Sendika ile işbirliği yapmak arzusunda mısınız?

Cevap — Türk sendikacılığının inkişaf etmesi için mümessillik müessesesinin lağvedilmesini müdafaa eden arkadaşlar arasında yer alanlardanım. Bu fikrimi defalarca umumi efkâr önünde müdafaa etmiş bir arkadaşınızım. Ancak bu müessese devam ettiği müddetçe bazı noktalarda mümessillik müessesesi ile sendika faaliyetlerinin birbirine karıştırılmaması fikrindeyim. Çünkü:

Her iki müessesede ayrı ayrı mevzuata bağlıdır. Bilfarz sendikaların münferit işlerde yani tek başlı ihtilâflarla uğraşmamasını daha ziyade nizamnamelerinde zikredilmiş mesleklerle meşgul olmasını üyelerinin toplu menfaatlerini nazarı dikkate alıp kifayetsiz olan kanun ve nizamların yeni şartlara göre değiştirilmesini temin etmek ve yeni yeni menfaatler sağlamak için mesai sarfetmek olmalıdır. Benim sendikacılık anlayışım budur. Bütün bunları temin etmek için her iki müessesenin iş birliği yapmasına da inanmış ve bu husustaki fikirlerimi de her iki müessesedeki çalışmalarımla teyit etmiş bulunmaktayım.

Cemil Gider:

Sual — Kaç seneden beri işçi mümessili bulunuyorsunuz?

Cevap — 949 yılında işçi mümessili seçildim. Bugüne kadar da işçi mümessiliyim.

Sual — Sendika idare heyetindeki faal vazifeleriniz nelerdir?

Cevap — Sendika idare heyetinde Başkan vekilliği, Genel sekreter, idare heyeti âzası ve murakabe heyetinde vazife aldım.

Sual — İşçi mümessili olarak temsil ettiğiniz kütleye ne gibi faydalar temin etmek gayesindesiniz?

Cevap — Kanunun tarif ettiği veçhile işçi mümessillerinin işçi ve işverenler arasındaki münasebetleri düzenlemek ve tekâmül ettirmek vazifesi olduğuna göre ben de kanunun ruhuna uyarak sosyal münasebetlerin düzenlenmesi ve tekâmül yolunda çalışırken ücret seviyelerinin yükselmesi, iş şartlarının tekâmülü ve iş sağlığı, nizamnamesi hükümlerine göre gerekli faaliyetleri devam ettirirken iş terbiyesi, iş disiplini ve işçinin kalite ve randıman üstünlüğünü sağlamak modern prodüktivite tedbirlerinin alınması yönünden lüzumlu faaliyetlerime devam etmekteyim.

Sual — İşçi mümessilliği olarak sendika ile iş birliği yapmak fikrinde misiniz?

Cevap — İşçi mümessilliği müessesesi ile sendika teşkilâtımız ayni gaye ve maksatları taşıyan birer teşekkül olup ayni işçilerin ayni ihtiyaçlarını gidermeleri yolunda faaliyette bulundukarına ve kanunen her ne kadar ayrı ayrı müesseseler halinde kurulmalarına rağmen müşterek çalışmak ve bu sayede de işçiye daha faydalı olmak, işçi ve işveren münasebetlerini daha iyi düzenlemek imkânını bulabilirler.

Ayrıca bendeniz sendikamızın genel sekreteri olmam hasebi ile sendika çalışmaları ile mümessillik müessesesinin çalışmalarını birleştirmek ve koordine bir çalışma temposu yaratmak asli vazifelerimden olduğuna kaniim.

Aziz Kura:

Sual — Kaçıncı defa işçi mümessili seçiliyorsunuz?

Cevap — 957 senesi ilk işçi mümessili seçildiğim devredir.

Sual — İşçi mümessili olarak temsil ettiğin kütleye ne gibi menfaatler temin etmek arzusundasınız?

Cevap — En büyük gayem kanunun bahşettiği selâhiyetlere dayanarak işçi arkadaşlarımın hak ve hukuklarını gücümün yettiği kadar müdafaaya çalışmaktır.

Sual — Bugüne kadar Sendika idare heyetinde ne gibi faal vazifeler aldınız?

Cevap — 952 senesinden 956 senesine kadar üç devre yönetim kurulu üyeliği ve bir devre de veznedarlık yaptım.

Sual — İşçi mümessili olarak sendika ile işbirliği yapmak arzusunda mısınız?

Cevap — En büyük arzum mümessillik müessesesinin kalkıp mümessellik müessesesine tanıdığı selâhiyetlerin sendika teşkilâtlarına bahşedilip ayni gaye ile çalışan sendikacılığın gelişmesini arzu ediyorum. İşçi dâvalarının ancak sendika yoluyla halledileceğine kaniim.

Cemal Altınay:

Sual — İşçi mümessili olarak kaçıncı defa seçildiniz?

Cevap — Birinci defa seçilen işçi mümessiliyim.

Sual — Bugüne kadar sendika idare heyetinde ne gibi faal vazifeler gördünüz?

Cevap — 954-956 devresi idare heyeti âzalığında vazife aldım.

Saul — İşçi Mümessili olarak temsil ettiğiniz kütleye ne gibi faydalar temin etmek arzusundasınız.

Cevap — İşçi mümessilliği vazifesini yeni almış bulunmakla beraber bütün emelim iredemin yettiği kadar teşkilâtıma ve işçi arkadaşlarıma en büyük gayretimle çalışacağım.

Sual — İşçi mümessili olarak sendika ile işbirliği yapmak arzusunda mısınız?

Cevap — Ayni fikri yukarda belirttim.

Yusuf Görmüş:

Sual — Kaçıncı defa işçi mümessilliğine seçiliyorsunuz?

Cevap — Birinci defa işçi mümessili seçildim.

Sual — İşçi mümessili olarak temsil ettiğiniz kütleye ne gibi faydalar sağlamak arzusundasınız?

Cevap — Bugün mevzuatımız dahilinde işçi arkadaşlarıma faydalı olmayı arzu ediyorum.

Sual — Sendika idare heyetinde ne gibi faal vazifeler aldınız?

Cevap — Yönetim kurulunda faal vazifede bulunmadım. Yalnız iki devre murakabe heyetinde vazife gördüm.

Sual — İşçi mümessili olarak sendika ile işbirliği yapmak arzusunda mısınız?

Cevap — Sendika ile münasebetimizde yine eskisi gibi el ele vererek temsil ettiğimiz kütleye faydalı olmağı arzu ediyorum.

TÜRKİYE İŞ İHTİLÂFLARININ TARİHÇESİ VE BUGÜNKÜ DURUMU

(Baştarafı 2 nci sayfada)

Tatili Eşgal Kanunu Türkiyede kısa sürmüş olan ilk sendikacılığa ilk darbeyi vurmaktadır. Kanunun 8. inci maddesi umuma müteallik hizmetler gören müessesatta sendika teşkilini menetmekte ve 11. inci maddesi de teşekkül etmiş olan sendikaları fethetmektedir. Kanunun bu hükümlerini protesto maksadile Selânik ve Edirne demiryolları işçileri grev teşebbüsünde bulunmuşlardır [23]. Nihayet 1325 (1909) tarihinde Tatili Eşgal Kanunu mer'iyete girmiştir.

Tatili İşgal Kanunundan sonra :

1909 senesniden sonra bir çok iş ihtilâflarında ve grevlerde bu kanun hükümleri tatbik edilmiştir. Muhtelif demiryolu işçileri grevleri, tranvay, gazhane, terkos fabrikası işçileri iş ihtilâfları bu arada zikredilebilir. Bu grevlerin en mühimleri İstanbul tranvayları ve Şark Demiryolları işçileri grevleridir. Bilhassa iyi teşkilâtlandırılmış olmak ve disiplinli idare edilmiş bulunmak bakımından Teşrinisâni 1339 da ilân edilen Şark Şimendiferleri işçileri grevi zikre değer.

Teşrinisâni 1339 (1923) te Şark Şimendiferleri amelesi 18 maddelik bir talepname ile ilk müracaatlarını yapmışlardır. Tatil Eşgal Kanununa göre tarafların murahhasları polis müdürünün riyasetinde ilk uzlaştırma toplantısını 16 Teşrinisâni 1339 tarihinde aktetmişlerdir. Müzakerelerin neticesinde işveren şirket, işçilerin taleplerinin büyük kısmını reddetmiştir. Bu talepler ve şirketin verdiği cevaplar şunlardır [24]:

1 — Ermeni komitelerine cebren iane toplayan hainlerin, fabrika duvarlarına Konstantin Venizesun resimlerini yapıştırıp bunları Türklere öptürecek siniz diyen küstahların, muhterem kumandanlarımıza hakaret etmiş olan hainlerin zaman kaybetmeden Şark Şimendiferleri Kumpanyasındaki memuriyetlerinden sureti katiyede uzaklaştırılmaları.

Bu madde ile talep edilen hususların teminini müzakereler sırasında hükûmet deruhte etmi olduğundan işçi murahhasları taleplerinin tahakkuk ettirilmesini hükûmete bırakmışlardır.

2 — Yevmiyelerde icra edilen tenakusatın, hayatın fevkalâde pahalılığı dolayısiyle bilâ istisna umuma iadesi.

İşveren şirket bu talebi, mesken buhranına karşılık namı altında buhranın izalesine kadar olmak üzere muvakkaten maaşlara zam icrası şeklinde, kabul etmiştir.

3 — Umum müstahdeminin yevmiyelerine % 30 nisbetinde zam icrası.

İşveren şirket bu talebi reddetmiştir.

4 — Yol amelesinin mesaisinin 8 saat olarak tesbiti ile yövmiyelerinin iki sene evvelki miktara iblâğı.

İşveren müessese, yol amelesinin kış aylarında 8 saat, yaz aylarında 9 saat çalıştırılmasını ve yövmiyelerine % 10 zam yapılmasını kabul etmiştir.

(Devamı vardır)

[23] Tasviriefkâr Gazetesi, 1 Temmuz 1990.

[24] Akşam Gazetesi, 16 Teşrinisâni 1339.

Demir hakkında

(Baştarafı 2 nci sayfada)

kömürü ve antrasit kullanılamaz. Çünkü bu cisimlerden intişar eden gazlar, tehlikeli olabilir. Ormanı bol olan yerler Kok kömürü yerine odun kullanırlar. Odun kükürtsüz olduğundan daha elverişlidir. (İsveç çeliklerinin üstünlüğü bundan ileri gelir.)

Demir filizinin cinsine göre fırına bazı ilâveler de yapılır. Meselâ kumu ve killi bol bir filize kireç taşı ve dolemit, aksine kireçli bir filize kuvartz ve granit ilâve edilir.

Fırın otomatik arabalarla doldurulur. Doldurma esnasında fırının ağzı katiyyen açık kalmaz. Bu şekilde dışarıya hararet kaçırılmamış olur. 800°C ısıtılmış hava baskı ile aşağıdaki deliklerden yukarıya doğru üflenir. Bu sıcak hava koku yakar. Kok ve kokun yanmasiyle teşekkül eden gazlar filiz üzerine tesir ederek bir çok karışık reaksiyonlardan sonra demiri meydana getirirler.

Demir filizleri ilk ağız kısmında 200°C lik bir sıcaklıkla karşılaşırlar. Bu sıcaklık aşağı indikce yükselir. Ve nihayet en dip kısmında 1600°C ye kadar çıkar. Fırının alt kısmındaki potada toplanan demir aynı yerde toplanan Gang (buna yüksek fırın cürufu veya köpüz de denir) dan akıtılarak ayrılır. Bu şekilde elde edilen demir 5 % Karbonu ihtiva eder. Buna ham demir, dökme demir (Font), isimleri verilir.

Ham demir ya çelik elde etmek için başka bir fabrikasyona tâbi tutulur. Veyahutta kalıplara döküylerek muhtelif döküm eşyası yapılır.

Cüruf kısmı ise duruma göre üç ameliyeye tâbi tutulur.

A) İçerisinde fazla demir kalmışsa yeniden fırında kokla eritilir.

B) Kalıplara dökülerek kaldırım taşı yapılır.

C) Muayyen miktarda kireçle karıştırılıp Demir portlan çimentosu ve yüksek fırın çimentosu olarak kullanılır.

İstanbul TAN Matbaası